

MILJØRETТА HELSEVERN

AUSTRHEIM - FEDJE – GULEN – LINDÅS – MASFJORDEN – MELAND – RADØY

Judith Eknes

Referanser:
Dykkar:
Vår: 15/1745 - 16/28945

Saksbehandlar:
Grethe Elin Mjelde
grethe.elin.mjelde@lindas.kommune.no

Dato:
18.10.2016

VURDERING OM GASS KJEM INN I BUSTAD

Kommuneoverlege Tord Moltumyr og rådgjevar Harry Finseth har vore i kontakt med Judith Eknes ang. mistanke om at det kjem inn gass (H₂S) frå kommunalt anlegg inn i huset hennar.

Meland kommune bygde nytt kloakkanlegg på Landsvik i 2012, med kommunal slamavskiljar og utslepp til sjø. Det vart sendt ut informasjon om at alle bustader nær anlegget ville få pålegg om tilknytning. Kommunen fekk etter tilknytning klagar frå 2 hus om luktplager. Asplan Viak vart engasjert for å undersøkje det kommunale anlegget. Dei fann ingen feil, men det vart utført ein justering av den nye pumpestasjonen for å få kortare opphaldstid av kloakk i pumperøyret mot Landsvik. Til slutt vart det utført røyktest på dei to husa. Begge stader vart det avdekket store lekkasjar på privat anlegg innomhus. Det vart 22 juni 2016 funne tilsvarende feil i huset til Judith. Desse er no reparert, og ny røyktest 29.09 synte at anlegget hennar er fritt for lekkasjar. Det er nærliggjande å konkludere med at feil på private anlegg vert tydeligare når ein knyt seg til et større offentleg anlegg. I så tilfelle har problema vore der i ei årrekke utan å ha vorte oppdaga.

Det er vel her eit spørsmål om det er nærliggjande, eller mest praktisk for kommunen å trekka denne konklusjonen.

Problemet har ikkje vore her i ei årrekke, det starta då me vart tilkobla kommunalt anlegg. Slik eg har blitt fortalt, og forstått det, er det slett ikkje uvanleg at eldre hus ikkje er tilpassa store kloakkanlegg. Men me skulle vel fått informasjon om dette, då, då me vart pålagt å kobla oss på? Denne løsningen eg har hatt, har fungert heilt fint slik anlegget mitt var tidlegare. Å konkludera, utan grundige undersøkingar, med at mine store nyoppståtte helseplager har samanheng med løsningsar på privat anlegg tilbake i tid, er ein svært lettvinnt løysning for kommunen.

Grunna sjukdom som Judith Eknes opplev, og usikkerheit ang. kloakkgass (H₂S) inn i huset, vart det den 6.10.16 utført ei synfaring i huset og på eigedomen hennar.

Harry Finseth (rådgjevar kommunalteknisk anlegg) og Grethe Elin Mjelde (teknisk-hygienisk ingeniør ved Miljøretta helsevern) møtte frå Meland kommune. Judith Eknes var tilstade.

Post Kontakt

*Hydrogensulfid (H₂S) forekommer bl.a. i vulkangass, gjødselgass/møkkakjellere, naturgass og i gruver.
Det dannes ved bakteriell forråtnelse (for eksempel kloakk, gjødsel, fisk) og også som biprodukt i mange industrielle prosesser.*

Kilde: Helsebiblioteket

➤ Synfaring

I oppkjørsel utanfor huset var det ei svak lukt av kloakk (H₂S gass). Underteikna hadde med H₂S målar, men fekk ikkje utslag på denne i oppkjørsel.

Det vart registrert små/korte utslag av H₂S i eit «villniss/kratt» attmed oppkjørsel, men årsak til utslag på målar vart ikkje avdekket (da dei var små og av veldig kort varigheit).

Det vart registrert H₂S også i oppkjørsel, ved eit punkt over der grøftene/rørene ligg. Det var kort varigheit, men det vart gjort målinger på 0,45 ppm her. I tillegg vart det registrert H₂S like ved tilkoblingspunktet inn til huset. For meg virka det som om gassen fulgte grøftene, og steig opp frå desse .

På tomten er det ein sanert slamavskiljar/sandfiltergrøft. Det vart opplyst at denne ikkje var tømt før attfylling.

Inni huset var det ingen utslag på H₂S-målar. Det var ikkje lukt som kan minnast om H₂S-gass. Judith Eknes påpeikte at det ikkje var H₂S-lukt/gass i huset som var problemet, men ei «sviande gass». Det vart ikkje avklart kva for ein gass dette kan vere. Judith Eknes påpeikte at lukta/gassen kjem om ettermiddag og helg (tidsinnstilt), når det er meir aktivitet på det kommunale anlegget.

Det var elles sterk lukt av muggsopp inni huset. Judith Eknes opplyste at det var fukt og muggsopp i underetasjen.

Det har vore fuktproblem i underetasjen. Eg har gått ut frå at det er muggsopp pga. av det, men dette har aldri vore målt.

At kommunens tilsette kjem inn og kan lukta med nasa si at her er mugg, og bruka dette som konklusjon for ikkje å undersøkje saka skikkeleg, blir endå ein lettvinnt løysning. Eg har også sagt det er gass i huset, utan at nokon dermed har akseptert dette som et faktum. Eg tviler ikkje på at det kan vera mugg her, men eg reagerer på kor lettvinnt alle konklusjonane blir trekt, og alt ansvar blir lagt på meg, utan skikkeleg undersøking.

Eg veit også godt at mugg, og inneklima ellers, kan vera helsefearleg. Eg har ein nevø som vart sjuk då han gjekk på Rossland skule, og som framleis er alvorleg sjuk på grunn av dette.

Nettopp difor starta eg med utbedring av fuktproblem i kjellaren, samtidig med graving til kloakk. Då vart det drenert langs kjellarvegg der fukten kom inn, og dette problemet er difor i stor grad utbedra. Dessverre kan eg ikkje ferdigstillast og ta fatt på sanering av kjeller, med dei utgiftene det medfører, utan at gassproblemet også blir utbedra. I såfall vil eg enda opp med å ha lagt ut endå meir pengar på ein bolig eg verken kan bu i eller selja.

➤ Vurdering

Det vart ikkje registrert H₂S-gass inni huset. Vi fann ingen logisk forklaring på ev. gass som kan kome inn i huset, og heller ikkje at det skal vere tider på døgnnet der det skal kunne kome meir gass, då det private anlegget er fritt for lekkasjar.

Muggsopp i huset kan påverke personar som oppheld seg der.

Muggsopp er en meget stor gruppe av hurtigvoksende mikroskopiske sopper. Muggsopp kan gi misfarging, lukt eller helseproblemer. De kan produsere store mengder soppспорer samt ulike flyktige organiske forbindelser (mugglukkt) som kan påvirke inneklimate.

Kilde: Mycoteam

«Fuktproblemer eller muggsopp innendørs synes å gi økt risiko for en rekke allergier og luftveislidelser inkludert astmautvikling og -forverring, pustebesvær, hoste, piping i brystet, luftveisinfeksjoner, bronkitt, allergisk rhinitt, og andre symptomer fra øvre luftveier samt eksem. Mekanismene for helseeffekter synes å kunne være både allergiske og ikke-allergiske.»

Kilde: Folkehelseinstituttet; «Faglig anbefalte normer for inneklimate. 2015:1»

Nyere forskning viser at det er en sikker assosiasjon mellom eksponering for fukt og muggsopp i forhold til betennelser i øyne, nese og svelg, allergisk rhinitt, infeksjoner i luftveiene og astmasykdom. Det er en sikker assosiasjon i forhold til både forverring av eksisterende astma og nyoppstått astma. Mange som er eksponert for fukt og muggsopp rapporterer om uttalt trøtthet og hodepine.

Kilde: NAAF

Dei fleste muggsoppartene ein vanlegvis finn, er i normalt førekommande omfang ikkje farlege for friske personar. Det er likevel slik, at dersom ein er utsatt for mykje muggsopp over tid, kan det påvirke helsa. Det einkilde menneske har ein "terskel" for kor mykje muggsopp ein tåler. Påverkning kan forårsake, eller forverre tilstander som astma, høysnue eller andre allergiar. Dei mest vanlege symptoma ved overeksponering er hoste, rennande nase, augeirritasjon og forverring av astma tilstander.

Judith Eknes opplys at ho opplev mange av plagene som bl.a. kan kome av eksponering for muggsopp.

Muggsopp må sanerast. Årsak til fukt,- og muggskadar må finnast og utbetras.

Muggsopp sanering bør utførast av aktørar som har tilstrekkeleg kompetanse.

Det kan ikkje utelukkast at Judith Eknes har vore eksponert for H₂S-gass då det private anlegget ikkje var tett. H₂S-gass utskilles raskt frå organismen og akkumulerast ikkje i kroppen.

Lukt kan utløyse forgiftingssymptom sjølv om det ikkje er målbare verdiar. Lukt kan derfor framkalle plagar som ikkje er i samsvar med eksponeringa.

Igjen, synest det å vera den lettaste utvegen å anta at feilen ligg hjå meg.

Feil på det private anlegget var utbedra i starten av juli 2016. Då blei lekkasjer tetta, og lufting ført ut av huset, i påvente av at rørleggjar blei ferdig med ferie, og kunne montera ekstra durgoventil.

Eg har heile tida meint at problemene ikkje har hatt med verken sluket i kjellaren eller lufting som var avslutta i vegg.

Ved første røyktest som blei utført, tok eg opp dette, at eg ikkje kunne forstå at alle feil var avdekka. Eg opplevde nemleg problemene lokalisert heilt andre plasser enn i nærheten av der feilene blei påvist.

Eg fekk til svar hjå representanten frå Vitek at det ikkje var uvanlig at lukten "flytter" seg frå problemet, så eg kunne ikkje anna enn godta forklaringen nett då.

Sidan har eg fått igjen og igjen fått bekrefte det eg har følt. Gassen/lukten kjem utanfrå.

Som eg nevnte under befaringen, opplevde eg ei av dei verste nettene med gass ute i bil, i oppkjørselen. Eg fekk då til spørsmål om bobil var gamal – igjen blei det fokusert meir på å underbygga mugg-teorien framfor å innsjå at det faktisk kan vera noko feil med kommunens anlegg. . Bilen var ny, og eg hadde allerede oppholdt meg der i fleire veker i påvente av hjelp frå kommunen. Når eg så fortel at gassen kjem natt etter natt ved midnatt, og at det er bra om dagen, så synst i alle fall ikkje eg at det mest nærliggjande er å tenkja at grunnen er muggsopp. I ettertid har eg også ført logg, og foruten at problemet tiltar ved varmt vær, på ettermiddag om kvardagane, og meir og mindre finst heile døgnet i helger og ferier, så kan eg peika ut klokkeslett som heilt tydeleg går igjen.

Eg ser også at det kan vera mulighet for at eg har blitt overømfintlig for denne gassen. Spørsmålet er om eksponeringa har kome frå eige anlegg eller kommunens.

Har kommunen nok kompetanse til å konkludera ut frå dei undersøkelserne som er gjort?

Teknisk sjef har sagt at han ikkje visste kva durgoventil var, og at han var sikker på at røyken ville "tyte ut av ventilene til Fløysand (rørleggjaren)", som han sa.

Derfor blei det også mykje mas for å få til ny røyktest. Eg fekk beskjed om at eg burde prøva lufting over tak først. Altså endå ein ting eg skulle prøva – leggja ut penger på OG energi – og så skulle det visa seg at problemet ikkje var løyst likevel. Eg slapp heldigvis rive ned endå meir av huset, sidan min rørleggjar (som kommunen sjølv anbefalte) stod på sitt og meinte løysingen var god nok. No treng teknisk sjef kanskje ikkje ha greie på durgoventiler i sin vanlege jobb, men i ei sak som har så store konsekvensar, aksepterer eg ikkje at konklusjoner skal trekkast frå antagelser og syensing.

At kommunen måtte låna nyinnkjøpt H2S-apparat frå nabokommunen, kan også tyda på liten kompetanse på området. Når dei så stilte opp for befarung på et tidspunkt heilt utanom det tidsrommet eg normalt opplever problem, og deretter skulder på mugg fordi dei ikkje finn noko forklarleg, så er i alle fall jobben altfor dårleg utført – uavhengig om kompetansen var der eller ikkje.

I den grad H2S kan ha vore ein medvirkande faktor, vert det heile tida henvist til et tidlegare utett privat anlegg. Men samtidig opplyste Mjelde om at H2S-gass blei fort oppløyst ved fuktig vær, dette i forbindelse med at det blei registrert H2S utanfor huset. Eg har også lest dette om H2S, og at det går an å legge vått håndkle o.l. over munn/nese for å unngå/dempe innånding.

Mitt spørsmål blir derfor: Vil ikkje det same vera tilfelle med eit lufteør som riktignok står opent inne i veggen, men er tildekt av et tjukt lag med glava?

Då eg reiv ned på badet, var røret tildekt av våt glava frå damp. Vil det ikkje då vera naturleg å tru at denne glavaen også virka som et filter, og eventuell H2S-gass enda der?

Både feilen med dette lufteøret og sluket i kjellaren kan enkelt etterprøvast.

Ellers vil eg påstå at mykje kan ha skjedd med det kommunale anlegget etter at det vart gjennomgått for eventuelle lekkasjer. Det har vore nye gravearbeider og omlegging av rør. Dessutan lurar eg på om alle rør har vore kontrollert? Har det vore vurdert om det kan vera feil på naboens rør, som ligg i same grøfta som mine? Og kva med rørstrekket som går under vegen? Dei er vel egentleg private, sjølv om det var kommunen som sørga for nedlegging her. Både eg og naboer har ofte registrert sterk kloakkluft ved kaiområdet, og også ute på plassen min har naboer reagert, så det er ikkje tvil om at H2S-gass er tilstades i anlegget.

Eg har også nevnt at eg hadde besøk utanfor på parkeringsplassen ei lita stund i fjor sommar. Ho fekk kraftig astmaanfall om natta. Hadde ikkje hatt det på lang tid, og har ikkje hatt det sidan.

Har det vore undersøkt om gassen kan ha gjort skade og lagd lekkasjer?

Eg har vore i kontakt med rådgjevar ved Yara – der råda dei meg til å etterlysa H2S-logg, sidan plagene mine er så tydeleg kobla til døgnrytme.

➤ Konklusjon

Ut frå synfaring og ingen utslag på H₂S-målar, kan vi ikkje sjå at gass frå kommunalt anlegg kjem inn i huset. Huset treng sanering m.h.t muggsopp og fuktskadar.

Viser til kommentarar over. Det kan ikkje konkludera med noko som helst etter den synfaringen som blei foretatt her.

Det er ein sanert slamavskiljar/sandfiltergrøft på tomten. Denne er ikkje tømt før attfylling. Om denne påverkar omgjevnaden med gassar, så vert dette eit privat sak.

Eg ser ingen grunn til at ein gammal attfylt septiktank som ikkje har vore i bruk på årevis, skal virka inn på inneklima og plager som oppstår til faste klokkeslett – og som eg også opplever utanfor huset.

Om dette er ei privat sak, kan også diskuterast. Eg vart pålagt å koble meg på kommunalt anlegg, og blei lova startlån, sidan eg er ufør og ikkje fekk lån i vanleg bank.

Då det var tid for å levere søknadsskjema, ville ikkje kommunen ta imot, fordi dei skulle spare pengar.

Etter at dei over nyttår tok imot lånesøknader igjen, låg denne i ein skuff i 5-6 månader, til tross for at eg kvar veke fekk beskjed om at no skulle søknaden min bli behandla. Kommunen oversåg eigne tidsfristar, medan eg levde under konstant press og blei dårligare og dårligare. Eg fekk riktignok litt hjelp av gjeldsrådgjevar til å håndtere papirer når eg blei for dårlig og mista kontrollen. I staden for at nokon kunne ta fatt og få ordna heile saka på et øyeblikk, brukte ho tid på å sitja på sitt kontor og be nabokontoret om utsetjing på kommunale rekningar.(!)

Eg skreiv klage/anmodning om at no måtte eg få på plass individuell plan, fordi eg var så utmatta, og ikkje lengre klarte å håndtera alt på eige hand.. Også denne klagen blei liggande i ei skuff, fordi sakshandsamar ikkje visste kva ho skulle gjera med den. Eg hadde ikkje pengar til verken mat eller medisiner medan dette pågjekk.

Det finst side opp og side ned med mail og brev frå denne tida, der eg bad om hjelp, og igangsettelse av lovpålagte rettar eg har som kronisk sjuk. Den behandlingen eg fekk var rett og slett feilbehandling – heilt det motsatte av den tilretteleggingen ein ME-sjuk har behov for. Eg blei svært mykje dårlegare i denne tida, som direkte følge av kommunens håndtering (dvs. Manglande håndtering).

DET er grunnen til at eg ikkje var i stand til verken å ordne med tømning, langt mindre betale for det.

I ettertid har det også vist seg at enkelte har fått fritak, og andre utsettelse på tilkobling til kommunalt anlegg. Men det er dessverre slik, at det er lettast å overkjøre dei med minst ressursar.

I fjor på denne tida måtte eg ligga utomhus om natta, og ha alle dører på vidt gap døgnet rundt. Eg brukte alle kreftene mine til å be om hjelp. Eg sat ved stovebordet og brekte meg av gassen som steig opp ved listene her, mens eg kjempa med hodepine og dårlig konsentrasjon, medan eg skreiv mail på mail på mail for å bli hørt og tatt på alvor. Bobilen eg fekk låna, måtte eg kjøra bort i et skogholt, og oppholda meg der, fordi eg vart dårleg ute i oppkjørselen. Eg tok meg fri i 2 timer ein dag, for å vera med ut å padle. Det var det eg gjorde av ferieliv i fjor sommar. Bortsett frå denne turen, gjekk alle kreftene med til dette gass-problemet. Eg var skikkeleg sjuk, men måtte likevel vera pådrivar for å få hjelp.

Eg fekk forskikringar frå kommunen om at H2S ikkje var farlig, den gjekk fort ut av kroppen igjen.

Men den går ikkje ut at av kroppen når du får påpyll heile tida! Og at den ikkje er farleg, trur eg ikkje på. Eg har kjent på kroppen kva den har gjort med meg. For få år sidan kunne eg gå gode turar med hunden og pusle med hus, heim og hobbyar. Siste 2 årene har eg knapt vore i stand til å ta vare på meg sjølv. Dessutan er det stor usikkerhet rundt dette med langvarig påvirkning av H2S. Enkelte av få studier viser abort hjå rotter ved H2S-påvirkning. Eg har fleire gonger nevnt det påfallande, at musene er heilt borte frå huset mitt siste årene, etter nærmast å ha invadert huset tidlegare.

På grunn av den lite overbevisande beferingen i fjor haust, bad eg kommunelegen om å få målt tiosulfat i urin, som kan gi ein indikasjon på å ha vore utsatt for H2S over tid. (Kilde: Helsebiblioteket).

Også der var det fortvilande lite hjelpsomt svar å få:

«Når det gjelder helsemessige forhold anbefaler jeg å ta dette opp med din fastlege. Jeg kjenner ikke til hvilket laboratorium som evt kan analysere tiosulfat, hva det evt koster og om det er indikasjon for undersøkelsen.»

Ingen som kasta seg rundt og prøvde å finne ut av ting der, heller. Det hadde eg for så vidt ikkje venta. Då eg tidlegare bad om å få lånt måleapparat for H2S, fekk eg også til svar at dette hadde ikkje kommunelege tilgjengelig.

Men eg vart verkeleg overraska over at kommunelegen kunne skilla helsemessige ting frå det å bli utsett for skadelige gasser frå kommunalt anlegg. Desse som blir utsett for H2S-gass gjennom ulykker i jobben, blir dei også henvist til fastlege?

Fastlegen hadde selvfølgelig ikkje ekspertise på dette området, så hans råd var at eg skulle hatt meg ny hund. Som om eg var/er i stand til å ta vare på ein hund, slik situasjonen var/er.

Sjølv om kommunen skiller mellom avdelingar og ansvarsområde, har eg krav på rett helsehjelp. Eg har spurt høflig om hjelp, har så måtta purra og argumentert, men framleis ikkje kome lengre eitt år etter.

Eg må bu med dørene på vidt gap. Eg blir stiv i nakke, rygg og skuldre av trekk. Når gassen er på det verste, må eg bruke gassmaske. Eg blir ikkje mindre stiv av å ligge med ei klumpete gassmaske på. Alternativet er å droppe gassmaska, så lungesjukdom og andre plager blir endå verre. Eg har fått bekrefta hjå lege at eg har fått astma. Eg får også så store smerter, blant anna i bihuler, at eg må bruke sterke medisiner. Dermed er eg verken i stand til, eller har lov å kjøre bil. Eg kjem meg ikkje til lege, fysioterapeut, tannlege eller får handla mat eller medisiner utan hjelp. Utmattelsen gjer at dei fleste reiser blir uoverkommelige. Telefonsamtaler, brev-/mail-skriving, sosialt samvær er kjempe tungt å gjennomføre.

Ting blir ødelagte av fukt her, og eg har problem med å holda varmen, til tross for tjukke gensarar og varmeflasker. Av og til må eg la varmepumpa gå på full guffe medan terrasedøra står open like ved. Eg må kaste haugevis av mat, fordi eg ikkje orker laga det eg har planlagt. Huset forfell, utan at eg er i stand til å ta fatt i det. Forsikringssaker/garantier går ut på dato, eg får ikkje gjort unna papirarbeid og rekingar i tide, og må ut med tusenvis av kroner i ekstra gebyrer. Ei anna sak er kva for skade denne gassen etter kvart gjer på bygningsmasse, elektronikk ol.

Alle mine år som ung voksen gjekk med til å slita med systemet for å bli trudd og tatt på alvor i forhold til ME-sjukdomen. Det kan eg i ettertid leva med – rett og slett fordi eg ikkje har noko valg. Dessutan er eg ein positiv person som er opptatt av å sjå framover.

Det eg ikkje kan leva med, er at eg fremdeles skal måtta kjempa alle desse kampene.

Det ser no ut til at eg må få advokathjelp for å få det til.

Eg har ein lang veg å gå, før eg er tilbake der eg var, sjølv om problemet med gass skulle bli løyst i morgon.

Eg forsøker desperat å snu utviklingen før vegen tilbake blir heilt umulig. Slik det er no, er det ikkje lenge før eg heilt unødvendig ender opp som pleiepasient.

Med helsing

Tord Moltumyr
kommuneoverlege

Grethe Elin Mjelde
teknisk-hygienisk ingeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har difor ingen signatur.

Kopi til:

Harry Finseth

Meland kommune

- Plan, utbygging og kommunalteknikk

Landsvik, 31.05.2017

Judith Eknes